

Arbeids- og sosialdepartementet
Postboks 8019 Dep, 0030 Oslo0030 Oslo
postmottak@asd.dep.no

Vår ref: RPU
Vår dato: 20.10.16
Deres ref.: 16/2391
Deres dato: 04.07.16

Høringsuttalelse – forslag til endringer i trygderegelverket i lys av asylsøkersituasjonen

Det vises til til høringsbrev av 04.07.16 hvor det bes om høringsinstansenes syn på de foreslåtte endringer i trygderegelverket.

Jussformidlingen er av den oppfatning at når man først oppfyller vilkårene for opphold i Norge, bør man få trygderettigheter på lik linje med norske statsborgere. Dette er også den klare hovedregel etter FNs flyktningkonvensjon artikkel 24, akseptert og ratifisert av Norge.

Vi anerkjenner likevel utfordringene ved at Norge, slik trygdellovgivningen er utformet i dag, kan fremstå som mer attraktivt i forhold til andre, ellers sammenlignbare europeiske land. Som det fremgår av departementets høringsbrev, er det kun Sverige og Danmark av EØS-landene som i likhet med Norge har særregler for flyktninger i trygdellovgivningen. Det er derfor ikke usannsynlig at Norge for enkelte kan virke forlokkende. På generelt grunnlag vil vi imidlertid påpeke at en bør være tilbakeholden med å anse trygderettigheter for å være av vesentlig betydning for mennesker på flukt fra krig. I alle tilfeller er vi av den oppfatning at innskrenkninger i rettigheter ikke bør foretas på bakgrunn av en slik antakelse.

Konflikten i Syria har brakt med seg en humanitær krise, hvis like en må tilbake til midten av det 20. århundre for å finne en reell parallell til. Dette pålegger verdenssamfunnet et stort kollektivt ansvar, som i forlengelsen påfører også nasjonale myndigheter vesentlige utfordringer, både på et menneskelig og på et økonomisk plan. Slik vi ser det, ligger den vesentlige problematikken i å vekte disse hensynene opp mot hverandre og sørge for at begge blir ivare tatt.

Det skal påpekes at tematikken er av særlig sensitiv karakter. Det kan umiddelbart fremstå ufølsomt å veie menneskelige hensyn opp mot harde verdier, som penger unektelig er. Likevel er det viktig at debatten ikke utelukkende styres av følelser, men at også fakta og statistikk får sin naturlige plass i vurderingene. Jussformidlingen anerkjenner derfor departementets arbeid med å kartlegge de økonomiske utfordringene knyttet til dagens regelverk og mulige løsninger på disse.

Som departementet påpeker i høringsbrevet, ble de trygdemessige særordningene forbeholdt flyktninger utviklet i en tid med vesentlig lavere tilstrømning enn den vi ser i dag. Flyktningstrømmen i 2015 var imidlertid særegen, og fremstår som et klart unntak fra

tidligere år. Det er likevel klart at økningen i antall bosetninger kan by på store økonomiske utfordringer dersom dagens regelverk videreføres uten endringer. Videre er det viktig at regelverket er rustet til å takle tilstrømninger av lignende omfang i fremtiden. Vi ser derfor at deler av dagens regelverk kan være modent for revisjon.

- Etter vår oppfatning kan man likevel ikke overse det faktum at flyktninger i dag dominerer fattigdomsstatistikken. Jussformidlingen mottar daglig henvendelser fra flyktninger med opphold i Norge som har problemer med å ivareta sine mest grunnleggende behov, slik som mat og bolig – goder som den jevne nordmann med rette tar for gitt. Vi ser også at det ofte ikke er motivasjonen til å arbeide som er problemet, men at de har vanskeligheter med å skaffe seg arbeid.

Videre er det mange som på grunn av psykiske og fysiske traumer fra hjemlandet aldri vil ha mulighet til å være yrkesaktiv. Av den grunn anser vi det som særlig negativt at botidskravet økes fra tre til fem år for blant annet ytelser etter folketrygdloven kapittel 11, da endringen etter vår mening vil bidra til økt fattigdom for en allerede vanskeligstilt gruppe.

Det er ikke tvilsomt at den norske velferdsmodellen er avhengig av høy deltakelse i arbeidslivet. Størst mulig grad av arbeidsdeltakelse blant flyktninger må være et mål, da dette både fra et økonomisk og integreringsmessig perspektiv er svært positivt for både flyktningen selv og samfunnet.

Vi stiller oss imidlertid spørrende til i hvor stor grad en skjerping av krav for å kvalifisere til trygdeytelser vil gi økte insentiver til å delta i arbeid. Som nyetablert i landet kan følelsen av å starte i motbakke virke mot sin hensikt. Derimot kan en trygg og tilfredsstillende økonomisk plattform for nyankomne flyktninger forsterke viljen til og ønsket om etablering og integrering.

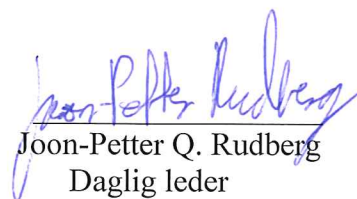
Jussformidlingen stiller seg, på bakgrunn av det ovennevnte, negative til departementets forslag til endringer i trygderegelverket.

Andrea Evjen
Saksbehandler

Maria Kopsova
Rettspolitisk leder

Joon-Petter Q. Rudberg
Daglig leder